

УПРАВНО ПРАВО

проф. др Милан Бјелић

11-14. радна недеља/седмица

БАПУСС

■ НАПОМЕНА

- Поштоване колегинице и колеге,
- Приложена презентација обухвата материјал предвиђен за **11-14. радну недељу/седмицу.**
- Овај материјал је само оријентациони подсетник као помоћ за изучавање материје из предмета **Управно право** уз коришћење уџбеничке (Управно право и поступак, М. Бјелић, 2018.) и др. литературе која вам је препоручена на уводном предавању.

проф. др Милан Бјелић

УПРАВНИ СПОР

- Закон о управним споровима (“Сл. гласник РС” бр. 111/2009)
- Законитост УА; систем **генералне клаузуле** или систем **енумерације**;
- Спор о законитости УА- (ограничене **јурисдикције**)
- Спор пуне јурисдикције изузетак-законитост и одлучивање о УС;
- - **искључен** када је У.А. донет по дискреционој оцени или када је искључен посебним законом

- покретање **ТУЖБОМ**
- а) против УА;
- б) "ћутања администрације"
- А) када је жалба одбијена;
- Б) када није допуштена жалба - искључиво вођење УС
- - само против аката који су **КОНАЧНИ У УПР. ПОСТУПКУ** (2.ст и 1.ст без Ж)
- не може против 1ст. УА (допуштена жалба, а није изјављена – решење коначно)

РАЗЛОЗИ ПОБИЈАЊА У .А. У УПР. СПОРУ

није никако или није правилно примењен закон или др. законито донет пропис или општи акт;

- ненадлежност органа;

-није поступљено по правилима поступка;

-чињ. стање непотпуно или нетачно утврђено или ако је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак;

-акт који донет по слоб. оцени, орган прекорачио границе зак. овлашћења или акт није донет у складу са циљем ради кога је то овлашћење дато

▪ СТРАНKE У УПРАВНОМ СПОРУ

■ **Тужилац**

■ Појединац или правно лице, УА повређено право или непосредни лични интерес заснован на закону

■ Држ. орган, орган АП или ЈЛС, организација, заједница (село, насеље и сл.) или друга група лица - ако могу бити носиоци права и обавеза о којима се решавало у УП

Држава или терит. јединица чији је орган решавао у 1.ст о УС, ако је 2.ст. актом донетим по жалби против тог решења повређено њено самоуправно право

Јав. тужилац или јав. правобранилац (УА повређен закон у корист појединаца или организације)

- могућност да ступи у сваком стадијуму поступка са правима споредног умешача у већ покренути спор

- **Тужена страна**

- **Заинтересовано лице** (умешач, интервенијент) у УП - кад учествује има положај странке - **треће лице** коме би поништај оспореног УА непосредно био на штету (свако физичко и правно лице - чл. 13. ЗУС)

■ ПОКРЕТАЊЕ УПРАВНОГ СПОРА

Услови за подношење тужбе су везани за својство управног акта који се тужбом оспорава и тужиоца

- само овлашћено лице – тужилац

- против коначног УА

- За тужбу није прописана форма (нови ЗУС - може ел. документ)
- Разлози напада на оспорено решење и чињенице на којима се заснивају, могу се излагати слободно
- **Рок за тужбу** -30 дана од дана достављања управног акта који се оспорава

Тужба кад управни акт није донет

“ћутање администрације” - услови

- **2 ст. орган** (60 дана, нити га донесе у даљем року од 7 дана по поновљеном тражењу странке)

- **1 ст. орган** (није допуштена жалба; 60 + 7 дана)

НАДЛЕЖНОСТ

- УС решава се **пресудом** (није допуштена жалба – пресуда је правоснажна)
- **Управни суд** у већу од 3 судије, осим ако је ЗУС-ом другачије одређено
- **ВКС** - у поступку по захтеву за преиспитивање одлуке Управног суда (чл.9.)

ПОСТУПАК ПО ТУЖБИ

- Рад суда по тужби одвија се у две фазе:
- претходни поступак (испитивање формалноправ. услова за покретање УС)
- редовни поступак (вођење самог УС)

- **ПРЕТХОДНИ ПОСТУПАК** (судија појединац)
- - уредност тужбе и испуњ. законских услова
- - **реш. о одбацавању тужбе** ако је:
- - неблаговремена или преурањена
- - оспоравани акт није У.А.
- - оспреним УА не дира се у права и интересе тужиоца

- - тужба због “ћутања администрације” без свих доказа
- - против УА допуштена жалба-није изјављена или је неблаговремена
- - после подношења тужбе УА поништ. по тужби друге странке
- - већ постоји правоснажна одлука донета у УС о истој ствари

РЕДОВНИ ПОСТУПАК (веће 3 судија)

- одговор на тужбу (од 8 до 30 дана)

Тужени орган да **достави све списе** предмета, ако не достави - поновљено тражење – суд може да одлучи и без списка предмета

- усмена јавна расправа (по претходном закону није била обавезна) – изостанак странке не задржава рад суда

- - **ПРЕСУДА** –уважена тужба **поништен акт** (изузетак спор пуне јурисдик. - код “ћут. адм.”)
- **Садржај пресуде (решења)**
- Суд, име и презиме председника већа, чланова већа и записничара, странака и заступника, предмет спора, датум, диспозитив, образложење, поука о правном леку

■ РАЗЛОЗИ ПОНИШТАВАЊА У. А. (формалнопр. и материјалнопр.)

- **Формално правни разлози** -
Ненадлежност – Суд по сл. дужности –
УА донео орган ненадлежан за
решавање односне УС (стварно или
месно ненадлежан)
- Повреда правила поступка – ако суд
нађе да се у УП није водило рачуна о
правилима поступка поништиће такав
УА

- Неправилно утврђено чињенично стање – да ли је чињ. стање добро утврђено, односно да ли оно може послужити као основ за решење спора
- **Материјално-правни разлози** – да ли је надлежни орган у конкретном случају правилно применио материјални пропис

■ ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

- **ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА** – покреће се тужбом **СТРАНКЕ** (УПР. СУДУ КОЈИ ЈЕ **ДОНЕО ОДЛУКУ**)
- **Рокови** – суб. 30 дана; обј. 5 год. од правоснажности пресуде
- **Разлози:**
 - сазнање за **нове чињенице или доказе**
 - одлука последица **крив. дела** судије или запосленог у суду, **преварна радња** заступника или пуномоћника

- одлука **заснована на пресуди у крив. или грађ. ствари – укинута** правоснаж. суд. одлуком (претход. питање)
- Одлука заснована - **лажна исправа или исказ** сведока, вештака или странке
- могућност да странка **употреби ранију одлуку у истом УС**
- заинт. лицу **није омогућено учешће**
- став из **касније донете одлуке Евр. суда за људ. права у истој ствари** може да утиче на законитост правноснаж. окончаног поступка

- **Наводи у тужби:**

- - пресуда или решење у поступку за који се тражи поништавање
- - закон. основ понављања и докази
- - благовременост тужбе за понављање
- - правац и обим измена пресуде или решења

- **Пресуда – А) претходна остаје на снази;
Б) укида се или В) преиначује**

■ ЗАХТЕВ ЗА ПРЕИСПИТИВАЊЕ СУДСКЕ ОДЛУКЕ

- Против правоснажне одлуке Управног суда странка и надлежни јавни тужилац могу да га поднесу **Врховном Касационом Суду (ВКС)**
- **Рок – 30 дана** од достављања одлуке
- **Случајеви:**
 - - законом предвиђено
 - - суд одлучивао у пуној јурисдикцији
 - - у УП искључена жалба
- **Пресудом ВКС** одбија или уважава захтев

■ ОБАВЕЗНОСТ ПРЕСУДЕ У УС

- поништен УА - предмет се враћа у стање у коме се налазио пре него што је поништени акт донесен;
- Ако треба место поништеног УА донети други, надлежни орган је дужан да га донесе без одлагања, а најдоцније у року од **30 дана** од дана достављања пресуде;
- везан правним схватањем суда, као и примедбама суда у погледу поступка

■ АКТИВНО НЕПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕСУДИ ("терање ината")

- Ако надлежни орган после поништења УА донесе УА противно правном схватању суда или противно примедбама суда у погледу поступка, па тужилац поднесе нову тужбу, суд ће **поништити оспорени У.А. и по правилу сам решити ствар пресудом**

■ ПАСИВНО НЕПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕСУДИ

(“боли ме уво”)

- Ако надлежни орган после поништења УА не донесе одмах, а најдоцније у року од 30 дана никакав УА, странка може посебним поднеском тражити **доношење акта у извршењу судске пресуде**
- **Новчано кажњавање руководиоца органа**

■ ПРЕКРШАЈНО ПРАВО И ПОСТУПАК

- Закон о прекршајима ("Сл. гласник РС" бр. 65/2013, 13/2016, 98/2016-одлука УС, 91/2019)
- **ПРЕКРШАЈ** противправна скривљено извршена радња - прописом надлежног органа одређена као прекршај
- **НУЖНА ОДБРАНА** није прекршај (учинилац од себе или др. лица одбије ИСТОВРЕМЕНИ ПРОТИВПРАВНИ НАПАД)
- **КРАЈЊА НУЖДА** (учинилац отклони од себе или др. лица ИСТОВРЕМЕНУ НЕСКРИВЉЕНУ ОПАСНОСТ која се на др. начин није могла отклонити, и ако учињено зло није веће од зла које је претило)

■ ОСНОВНА НАЧЕЛА П.П.

- Начело законитости
- Оптужно начело – (на основу захтева овлашћеног органа или оштећеног)
- Претпоставка невиности
- Утврђивање истине
- Помоћ неурој странци
- Економичност
- Слободна оцена доказа
- Испитивање окривљеног

- **Право одбране окривљеног**
- **Употреба језика у прекршајном поступку**
- **Двостепеност прекршајног поступка – жалба (2 ст. је правоснажно)**
- **Накнада штете неоправдано задржаном или кажњеном лицу – (право на накнаду штете која му је тиме причињена, као и друга права утврђена законом)**

- **ПРЕКРШАЈНА ОДГОВОРНОСТ (МИН. 14 ГОД. ФИЗ. Л.)**

- прекршај учињен под утицајем алкохола или др. омамљујућих средстава **НЕ ИСКЉУЧУЈЕ** одговорност учиниоца

- **УМИШЉАЈ** (dolus) –

- БИО СВЕСТАН СВОГ ДЕЛА И ХТЕО ЊЕГОВО ИЗВРШЕЊЕ (директан умишљај)

- био **СВЕСТАН** да услед његовог чињења или нечињења МОЖЕ НАСТУПИТИ ЗАБРАЊЕНА ПОСЛЕДИЦА, али је **ПРИСТАО** на њено наступање (евентуални)

НЕХАТ УЧИНИОЦА (culpa) - ако прописом није одређено да ће се казнити само за умишљај

■ **СВЕСНИ НЕХАТ** – био **свестан** да ће радња изазвати забрањене последице, али **олако држао да неће наступити**

■ **НЕСВЕСНИ НЕХАТ** – **није био свестан** могућег наступања штетне последице, али је **могао и био дужан да зна**

- **СТВАРНА ЗАБЛУДА** – о обележјима прекршаја (неоткл. може искљ. прек. одг.) у погледу неке стварне околности која би, да је заиста постојала, чинила поступак учиниоца дозвољеним
- **ПРАВНА ЗАБЛУДА** – сматра да је дело допуштено (ев. блажа казна) није био дужан и није могао да зна да је такав поступак забрањен

САНКЦИЈЕ ЗА ПРЕКРШАЈЕ

- Врсте санкција:
 - новчана казна (плаћ. од 15 до 90 дана)
 - казна затвора
 - опомена
 - Васпитне мере
 - Заштитне мере
 - рад у јавном интересу (до 360 часова)
 - казнени поени са поништењем возачке дозволе
- За прекршај се може алтернативно прописати новчана казна или казна затвора
- -за прекршај учињен из материјалне заинтересованости законом се могу прописати обе казне

- **ОКОЛНОСТИ** које утичу на одређивање казне за прекршаје
- тежина и последице прекршаја, околности под којима је прекршај учињен, степен одговорности учиниоца, личне прилике учиниоца и држање учиниоца после учињеног прекршаја

ПРОПИСИВАЊЕ КАЗНЕ

- Казна затвора (само законом)
- **Новчана казна и рад у јавном интересу** (законом, уредбом и одлуком С ЈЛС)
- **Казна затвора - 1 до 30 дана (изузетно прекршај са тешким последицима до 60 дана)**
- **новчана казна замењује се казном затвора** (започетих 1.000 динара - 1 дан затвора)

- **Рад у јавном интересу**- неплаћени рад у корист друштва (без принуде, не вређа људско достојанство и не остварује профит)
- од **20 до 360 часова**
- суд ће имати у виду врсту извршеног прекршаја, узраст, физичку и радну способност, психичка својства, образовање, склоности и др. посебне околности које се односе на личност учиниоца
- **не обави део или све часове** -суд ће ову казну заменити казном затвора (8 часова - 1 дан затвора)

ОПОМЕНА

може се изрећи опомена (уместо прописане казне) ако постоје **околности које у знатној мери умањују одговорност учиниоца** (може се очекивати да ће се убудуће клонити вршења прекршаја и без изрицања казне)

Може и ако се прекршај састоји у **неиспуњавању прописане обавезе или је прекршајем нанесена штета**, а учинилац је пре доношења решења о прекршају **испунио прописану обавезу**, односно **отклонио или надокнадио нанету штету**

ЗАШТИТНЕ МЕРЕ

- - изречена **казна или опомена** (може се изрећи и када казна за прекршај није изречена, ако је таква могућност прописана):
 - одузимање предмета,
 - забрана вршења одређених делатности (6 мес. до 3 год.),
 - забрана правном лицу да врши одређене делатности (6 мес. до 3 год.),
 - забрана одговорном лицу да врши одређене послове (3 м. до 1 год.),
 - забрана управљања возилом на моторни погон (30 дана до 1 год.) ,

- обавезно лечење алкохоличара и наркомана (предлог здр. орг.)
- **обавезно психијатријско лечење (до 1 год.)**
- забрана приступа оштећеном, објектима или месту извршења прекршаја (до 1 год.),
- **јавно објављивање пресуде (макс. 30 дана од правоснаж. пресуде),**
- **удаљење странаца са територије Републике Србије (6 мес. до 5 год.)**
- забрана присуствовања одређеним спортским приредбама (1-8 год.)- **затвор 30-60 дана**
- **одузимање животиња и забрана држања (од 1 до 3 год.)**

ВАСПИТНЕ МЕРЕ

- Посебна врста санкција за малолетнике
- А) Укор – када се процени да је довољан;
- Б) Упућивање у дисциплински центар за малолетнике—у дане празника до 4 дана одређени број сати дневно или на одређени број сати дневно до 15 дана или стално до 10 дана
- В) Појачани надзор – трајнија мера, врше је родитељи или старалац – може трајати до **1 године** (могућа обустава после 6 месеци)

Кажњавање малолетника

- старији малолетник (од 16 до 18 год.)
- довољно душевно развијен да схвати значај своје радње и управља својим поступцима
- **Теже последице прекршаја и већи степен одговорности** (васпитне мере не би биле оправдане)
- Затвор до **15 дана**

■ ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА (ЗППП)

- назив под. захтева и његову адресу, односно лично име лица које подноси захтев;
- назив првост. органа за прекршаје коме се подноси захтев;
- основне податке о окривљеном: лично име, лично име родитеља, место и датум рођења, занимање, место и адресу становања и држављанство, односно назив и седиште окривљеног прав. лица и податке за одговорно лице ;

- чињенични опис радње (прав. обележје прекршаја, време и место извршења прекршаја и друге околности)
- пропис о прекршају који треба применити;
- предлог о доказима које треба извести (имена и адреса сведока, списка које треба прочитати и предмета који служе као доказ);
- потпис и печат подносиоца захтева

- ако по захтев за ППП подноси физичко лице (не мора садржати пропис о прекршају који треба применити)

- **Оштећени** – физ. лице може поднети захтев за ППП и усмено на записник

- број примерака колико има окривљених и један примерак за 1ст. орган за прекршаје

■ **СТВАРНА И МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ**

■ Првостепени орган – **судија за прекршаје**

■ Другостепени орган – **веће за прекршаје** (3 судија)

■ **Окривљени** – лице против кога се води прекршајни поступак

■ **Оштећени** – лице чије је неко лично или имовинско право повређено или угрожено прекршајем

- **Оштећени** - сам или преко свог зак. заступника или пуномоћника:
- подноси захтев за ППП;
- подноси доказе, ставља предлоге и истиче имов.-правни захтев за накнаду штете или повраћај ствари;
- изјављује жалбу на решење које је донето поводом његовог захтева за ППП

МЕРЕ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПРИСУСТВА ОКРИВЉЕНОГ

- Довођење окривљеног и др. учиниоца прекршаја
- Задржавање окривљеног и лица под дејством алкохола (24 часа и додатних 12 часова):
- Када се не може утврдити **идентитет или пребивалиште**, а постоји основана сумња да ће побећи
- Одласком у иностранство може да избегне одговорност за прекршај за који је прописана казна затвора;
- затечен у вршењу прекршаја за који се може изрећи казна затвора

ЈЕМСТВО

- Окривљени нема стално пребивалиште у Србији или привремено борави у иностранству и у др. случајевима када постоји опасност од бекства
- не може се одредити пре него што окривљени буде испитан, нити без његовог пристанка
- **НОВЧАНИ ИЗНОС** - одређује судија ценећи тежину дела које се ставља на терет, породичне околности, имовинско стање окривљеног и др.

СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ ПРЕКРШАЈА (чл.233 – 238.)

- за један или за више прекршаја у стицају, овлашћени подносилац захтева може предложити окривљеном и његовом браниоцу закључење **споразума о признању прекршаја**
- односно окривљени и његов бранилац могу овлашћеном подносиоцу захтева предложити закључење таквог споразума

СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ ПРЕКРШАЈА (СПП)

- преговори о условима признања одговорности за прекршај/прекршаје који се окривљеном стављају на терет:
 - 1. о **врсти и висини казне**, односно о другим прекр. санкцијама које ће окривљеном бити изречене;
 - 2. о **одустајању** овлашћеног подносиоца захтева **од прекр. гоњења за прекршаје који нису обухваћени СПП**;

- 3. о **трошковима** прекршајног поступка и о имовинскоправном захтеву;
- 4. о **одрицању странака и браниоца од права на жалбу** против одлуке суда донесене на основу СПП, када је суд у потпуности прихватио споразум
- О СПП **одлучује суд**, који споразум решењем може одбацити, усвојити или одбити

■ Суд **УСВАЈА** споразум:

- 1) окривљени **свесно и добровољно признао** прекршај/е који су предмет захтева и није у заблуди;
- 2) споразум **у складу са одредбама закона**;
- 3) окривљени **потпуно свестан** свих последица споразума (**одриче се права на суђење и улагање жалбе против пресуде суда** донете на основу решења о усвајању споразума);
- 4) да СПП **нису повређена права оштећеног** или да он није противан разлозима правичности

- Суд **ОДБИЈА** споразум- није испуњен неки **од напред наведених услова** или прекршајна санкција утврђена у споразуму о признању очигледно не одговара тежини прекршаја који је окривљени признао
- Суд **ОДБАЦУЈЕ** споразум- донет након првостепене одлуке

- **ПРЕСУДА О ПРЕКРШАЈУ** – одговоран или ослобођ.
- Саставни делови -увод, изрека, образложење и упутство о праву на правни лек, број, датум, потпис судије и службени печат
- 1) прекршај (чињеница и околности –обележја);
- 2) прописе који су примењени;
- 3) одлуку о изреченим санкцијама;
- 4) одлуку о одузимању имовинске користи;
- 5) одлуку о урачунавању задржавања у изречену казну;
- 6) одлуку о имовинскоправном захтеву;
- 7) одлуку о трошковима П П

Жалба - РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛЕК

- окривљени и подносилац захтева (могуће одрицање права на жалбу)- **прекршајном апел. суду**
- изјавио само окривљени не може бити неповољније по њега
- Рок **8 дана** од дана саопштења или достављања одлуке
- **Жалбени разлози**: - битне повреде одредаба ПП; повреде прописа о прекршају; погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање

- - одлука о прекршајним санкцијама, због одлуке о одузимању имовинске користи; због одлуке о трошковима; одлуке о имовинско правном захтеву;
- Другостепени прекршајни суд може:
- 1) жалбу **одбацити**;
- 2) жалбу **одбити** као неосновану и потврдити првостепену одлуку;
- 3) жалбу **усвојити**, а првостепену одлуку **преиначити или укинути**

ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

- Понављање **ПП** (правосн. одлука)-суд који је донео 1ст. одлуку
- **субј.** 60 дана, објект. 2 год. од правосн.
- Кажњени, бранилац или подн. захтева
 - 1) одлука заснована на лажној исправи или на лажном исказу сведока или вештака;
 - 2) одлука донета услед крив. дела судије или другог сл. лица које је учествовало у поступку;

- 3) лице које је кажњено за прекршај за исту радњу већ једном кажњено за прекршај, прив. преступ или крив. дело;
- 4) изнесу нове чињенице или поднесу нови докази који би довели до другачије одлуке да су били познати у ранијем поступку;

- 5) окривљени стекне могућност да употреби одлуку **Европског суда за људска права** којом је утврђена повреда људског права - од утицаја на доношење повољније одлуке по окривљеног;
- 6) **Уставни суд**, у поступку по уставној жалби, утврдио повреду или ускраћивање људског или мањинског права и слободе зајемчене уставом у прекршајном поступку - од утицаја на доношење повољније одлуке по окривљеног

- **ЗАХТЕВ ЗА ЗАШТИТУ ЗАКОНИТОСТИ (ЗЗЗ)**
- Против **правноснажне пресуде** може се поднети ЗЗЗ ако је:
 - 1) повређен закон или други пропис о прекршају;
 - 2) примењен закон за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности са уставом, општеприхваћеним правилима међ. права и потврђеним међ. уговорима

ЗЗЗ подиже РЈТ у року од три месеца од дана достављања пресуде

Одлучује **ВКС – УСВАЈА** или **ОДБИЈА** ЗЗЗ

■ РЕГИСТАР САНКЦИЈА – МИН. ПРАВОСУЂА

- 1) име и презиме и јединствени матични број кажњеног физичког лица, предузетника односно одговорног лица у правном лицу, односно број путне исправе страног физичког лица који није у прописаном року у целости платио новчану казну или друге досуђене новчане износе или није надокнадио досуђене трошкове поступка;
- 2) за кажњено правно лице назив и седиште, ПИБ и матични број, за предузетника назив и седиште радње;
- 3) правноснажна, односно коначна одлука којом је изречена новчана обавеза;

- 4) прекршајни суд који је донео одлуку односно орган који је издао прекршајни налог;
- 5) дуговани износ и основ дуговања;
- 6) датум доспећа обавезе плаћања;
- 7) прекршајни суд који је извршио упис;
- 8) датум уписа.
- **Брисање – 4 год, опомена – 1 год; посебно рег. новч.казни**
- **Малолетном лицу** - казна малолетничког затвора у року од **2 године** од када је та казна извршена, застарела или опроштена, ако не изврши нови прекршај